

FOLK OG LAND

Nr. 22 - 4. årg.

Lørdag 18. Juni 1955

Løssalg 50 øre

NORSK POLITIKK IDAG: Landets marg skal uttæres

VÅRT FOLK til OPPFRISKING

Alltid måtte særinteresse-
ne og partiinteressene vike
når Norge skulle bygges.

*

Rikstanken vant i Hafrs-
fjord.

*

Det var også NS-ånden som
vant på Eidsvoll.

*

1905 var en gave til det nor-
ske folk. Parti-kjevlet ble for
en kort stund kvalt. Den 7.
juni kom med den sterkeste
manifestasjon av nasjonal
samling vårt land hittil har
opplevet.

*

Enn i 1933? Aldri har vel
en norsk reisning trukket så
mange idealistisk innstilte
mennesker til seg som NS.

*

Likevel satte våre politiske
partier straks i gang en uhy-
re giftig og ondsinnet propa-
ganda.

*

Det var som om det gjaldt
livet å få publikum opphisset
mot en bevegelse som ville
oppheve partikjevlet og par-
tigudene.

Auksjoner hvor buskapen går under hammeren er blitt såre alminnelige, og folk møter mannjevnt opp. Dette er et bilde fra Rokke i Østfold, hvor gårdbruker Ragnvald Engh i vår solgte sin fine besetning på 24 dyr. Fullmektig Erling Svendsen (midt på bildet) hadde sin fulle hyre med å holde greie på tilbudene. Til høyre godsnakker Ragnvald Engh med en av raukollene like før den blir solgt. I mange år har han og en søster alene strevet med gården, som er på 250 mål dyrka mark. Nå orker han ikke mere av den slags. Mangel på arbeidskraft og lave melkepriser har gjort utslaget. Engh har kjøpt seg hus ved Halden for å bli industriarbeider. Karl Borge på Skjønnerød (Onsøy) er også en av de Østfold-bønder som har realisert sin besetning nå i vår. Etter å ha strevet alene med fjøset den lange vinter. Hos ham var det 26 dyr som solgtes på auksjon. Hva skulle han ellers ha gjort? Ingen folkereising følger av disse uhyrlige ting. Velgerne sender ikke så meget som en eneste stortingsmann under hammeren i harme over usselt vakthold. En har faktisk grunn til å regne med en tilsiktet politisk linje bak det hele. Landets marg skal uttæres, modernæringen åpenlyst ofres til gunst for tidens guder.

Flukten fra melkekua

er det siste tid-typiske krise-
tegn i norsk jordbruk. Et syk-
domsfenomen. Trenger ikke
være det i ethvert enkelt-til-

med! Jordbruket er skjøvet
til side for de andre nærin-
ger i landet, det er i dette
ulykken har sin dypeste
grunn. Og slik styres det vi-
dere, fra de ansvarlige poli-
tikerens side. Styringen be-
står i at alt går sin skjeve

fremmed land er noe av det
gjeveste i industri-Norge. Det
kalles levestandard.

*

— Nei, alle ser hvil-
ken vei det går med norsk
jordbruk, vår gamle moder-
næring, hvis ikke den nåvæ-

Under vår fane

Bruk ikke slike ord som hevn og hat.

Krev ei din dommers hode på et fat.

Slikt gagnar intet. Vi vil lov og rett.

Her står vi fast. Her slår vi ei retrett.

Og vi vil aldri glemme:

Vi fulgte kun vår egen samvitstemme.

Vi følte at det var vår tunge plikt

å stå på dekk om plankene ga svipt

og skuten skar igjennom brått og brann.

Vår strid — det var en strid for folk og land.

KARL HOLTER.

18. JULI

Eden

Faure

Bulganin og

Eisenhower

møtes i Genf

ge er oppmerksom på forholdet, men hva hjelper det under den partikonstellasjon som rir landet som en mare? På årsmøtet i Norges Bonde-

minus sammenlignet med andre næringer, og enten må en finne fram til prisforhandlinger som spenner over alle grenser innen jordbruket eller andre former for å skaffe jordbruket en bedre jamnstilling. Jordbruksavtalen i sin nuværende form kan ikke skaffe jordbruket den plass i samfunnet som det har krav på. Jordbruket tjener i dag bare femti prosent

Hvem har ansvaret

for den meningsforvirren-
de trykkfeil i statens an-
nonser etter mere låneka-
pital? Der står noe om

Heime og ute

— Vi bringer stadig vekk ting
som vi er først med norsk presse.
— Hvor er det for tiden størst
fare for krig?

— Det er i et «hjørne» mellom
Sovjet og Kina.

— Det gjelder Afghanistan,
som p.t. ruster mektig.

— Den påståtte fiende er Pa-
kistan. (Kikk på kartet!)

— Ny bok av Gunnar Gunnar-
son: Sonate ved havet.

— Verdens beste malerifor-
falskninger utstilles i Paris.

— Sovnet har innstillet sin
avis i Berlin.

— Follo-utstillingen gjorde stor
lykke.

— Fortsettes inne i bladet.

av hva andre næringsgrupper
tjener. Skal det fortsette slik
blir det snart øde bygder. I
dag er en stor del av jord-
brukerne i landet gamle
drengekaller, og der blir flere
og flere «kjerringløse» bruk,
sa formannen.

Et paradoks:

Skal redningen komme fra byen?

Øistein Parmann er blant dem
som har øynene oppe for proble-
mene omkring vår modernæring.
Han drøfter saken i en artikkel
i «Horisont», og peker bl. a. på
at mange gode forslag er frem-
kommet for å stanse flukten fra
bygdene. Hovedtendensen har
vært, sier han, å gi bygdene en

partier straks i gang en ulyk-
re giftig og ondsinnet propa-
ganda.

Stiftelsen norsk Okkupasjons-
historie, 20

Det var som om det gjaldt
livet å få publikum opphisset
mot en bevegelse som ville
oppeve partikjevlet og par-
tigudene.

Slik har det fortsatt hele ti-
den. NS ble gjort til synde-
bukk for de andres forsøm-
melser.

Det vil ikke lykkes å opp-
rettholde dette løgnkompleks
til alle tider. Hvis Norge skal
bestå er det nemlig ingen vei
utenom nasjonalt samarbeide
og Guds årvåkenhet med
vårt folk.

Drastiske tiltak

Det kan ventes en temme-
lig drastisk reduksjon i bolig-
byggingen i tiden framover.
Norges Bank har under for-
handling med kredittfor-
eningene, som yter en stor
del av pantelånene til bolli-
ger, sagt fra at myndighetene
tar sikte på å redusere de
samlede utlånene til 50 mill.
kr. i år sammenlignet med 130
mill. kr. i fjor. For bykreditt-
foreningene som gir lån til
boliger i byene, vil utlånene
bli skåret ned fra 46 mill. kr.
ifjor til 15 mill. kr. i år. By-
kredittforeningene anslo ved
årsskiftet sitt behov for bo-
liglån til ca. 50 mill. kr.

**Hvem har
ansvaret
for at ingen lenger
vet hva han betaler
i skatt?**

Flukten fra melkekua

er det siste tid-typiske krise-
tegn i norsk jordbruk. Et syk-
domsfenomen. Trenger ikke
være det i ethvert enkelt-til-
felle. Men i samlet sum er
det meget foruroligende. Og
det er ikke bare innen be-
stemte strøk øst i landet at
farsotten brer seg. Til og med
i Rogaland er overgangen til
nye driftsformer — som det
ofte blir kalt, i full gang. Et
eksempel. Innen det område
som dekkes av Nærbø meieri
representerer de tømte fjøs
en årlig melkemengde på
250 000 kilo. Her øst på er
det verst. Innen Gjøvikdi-
striktet har melkemengden
minket 700 000 liter i fire år
på rad. Her skyldes det ves-
sentlig overgang til korn-
dyrking, og har stort sett sin
årsak i ikke tilfredsstillende
betaling for melka og mang-
lende arbeidskraft. Men hva
skal en si, når en ser hen til
Hedmark? I dette eneståen-
de dyktig arbeidende fylke,
stort som kongeriket Belgia,
er det småbrukerne som før-
rer an i omleggingen til hus-
dyrløse bruk. Hele 1135 min-
dre bruk og 358 store bruk
har nå realisert sine beset-
ninger, og det er nok ikke
gjort med det. Melkemeng-
den i Hedmark gikk i fjor ned
med 2 mill. liter. Landet i sin
helhet har 200 000 færre mel-
kekuer enn i 1939. Det går
derfor trutt og sikkert mot
en katastrofe. Men alt dette
skyldes ikke bare dårlig be-
taling for melka. Hakk i hæl
med Sverige og Danmark har
vi riktignok verdensrekord i
det som kalles billig melk,
selv USA ligger «etter» oss.
Hvor dyr denne dårlig betal-
te melka i siste omgang blir
for vår nasjonalhusholdning
er det ingen som i nevnever-
dig grad beskjefter seg

med! Jordbruket er skjøvet
til side for de andre nærin-
ger i landet, det er i dette
ulykken har sin dypeste
grunn. Og slik styres det vi-
dere, fra de ansvarlige poli-
tikerens side. Styringen be-
står i at alt går sin skjeve
gang. For industri-Norge er
formentlig ikke amerikansk
dåsemelk langt unna. Å hen-
te sin mat av blikkbokser fra

fremmed land er noe av det
gjevreste i industri-Norge. Det
kalles levestandard.

— Nei, alle ser hvil-
ken vei det går med norsk
jordbruk, vår gamle moder-
næring, hvis ikke den nåvæ-
rende «utvikling» stanses i
tide. Situasjonen er på man-
ge måter overhengende farlig
for vårt lands framtid. Man-

Frontkjemperen TITO

Et tiårsminne ved H. M.

(Forts. fra forr. nr.)

Men gjennom denne til-
fredsstillelsen, brøt en tanke
vei: Hvorfor må du oppleve
dette? Hvorfor må du betale
så dyrt for behandlinger og
meninger som har vært så
forsvarlig uttrykk for deg
selv og til skade for ingen?
Det er jo åpenbart at dine
handlinger og meninger ikke
blir forstått, at menneskene
tvert om følelsesmessig for-
kaster dem. Hvor ligger feil-
en? Menneskene kan du jo
ikke forandre, de kan ikke
være annerledes enn de er,
fulle av tro på ideer som
skifter planløst med tidens
skiften og med de troendes og
de nyomvendtes voldsomme
affekt mot dem som ikke
tror. Feilen må være at du
går mot strømmen. Og når
du demonstrativt gjør det,
enda du prøver å la være å
komme i affekt mot noen, så
må det skyldes at du selv for-
følger idealer, som bare brin-
ger deg selv i ulykke, utford-
rer menneskenes reaksjoner
og utfordrer til hevn. Med en
idealistisk begrunnelse har
du villet «hjelp», «gjøre det
gode». Da kunne du ikke ven-
te noen annen reaksjon. —
Og videre: Menneskene og de
res reaksjonslover kan du jo
ikke endre. Når arbeiderklas-
sens førere gjennom mange
år kjempet for antimilitaris-

men og avrustning, og de
mobiliserte et utall av hold-
bare og gode argumenter for
dette, men ga det opp under
trykket av det ansvar som et
midlertidig, parlamentarisk
regjeringsansvar betød, og en
morgenstund improviserte
krig mot en militærmakt, som
hvis krigsimproviseringen
var blitt tatt alvorlig, kunne
ha tilføyd Oslo en katastro-
fal og ganske total ødeleggel-
se, da må arbeiderførerne
kreve at alle følger dem, og
de må med de voldsomste
moraliske argumenter vende
seg mot forrederen, som fort-
satt tror at krigen er en
ulykke og ikke vil ha andel i
den. Og da må forrederen sø-
ke å trekke noen praktiske
konsekvenser av sine erfaringer,
så han ikke ved sine
upraktiske idealer bringer seg
i altfor skarp konflikt med
omgivelsene. Det er altså
egne ideer eller idealer han
må revidere. Sånne tanker
opptok meg allerede i de ti-
mene, mens jeg ventet på å
bli kjørt til nr. 19. Senere sto
vi nede under streng bevokt-
ning og ventet på buss, mens
mine funksjonærer kikket
triste på en når de gikk forbi.
Passasjen var stuvfull av

mennesker, opphissede, ra-
sende. Den første som gikk
inn i bussen var en manu-
fakturhandler, et øyeblikk
etter ble ruten knust med ba-
re never, og skjellsord og
glass singlet om ham. Straks
han kom opp på nr. 19 ble
han løslatt, — det hele var
en misforståelse. — Det fore-
gikk en rask registrering, der-
etter ble jeg sittende noen ti-
mer på gangen for å se på
skuespillet, uavlatelig nye
mennesker, en stim av arre-
stanter, et første inntrykk av
det omfang aksjonen skulle
få. Så tilbragte jeg noen ti-
mer nede i gården, hvor fan-
gene ble samlet, — til dels
voktet av temmelig pøbelak-
tite politimenn, mens gården
var full av hjemmefront-
menn. Sent på ettermiddagen
kom jeg opp igjen til en ny
registrering, — et forhør
kunne man ikke kalle de fem
minutters samtale. Og så
satt man igjen et par timer
og ventet, fikk høve til å gi
telefonbeskjed om at man var
arrestert, og hen på kvelden
ble man samlet i en buss og
kjørt til Åkebergveien.
Behandlingen av meg per-
sonlig var noenlunde an-
stendig, — det ble noe sent,

vi satt og snakket et par ti-
mer sammen i mottagelses-
cellene, trette og litt mismo-
dige i den kalde værkvelden,
Enkelte deprimert av foregå-
ende timer og tanker på kom-
mende måneder. Men i disse
første dagene foregikk me-
ningsløse ting, og det hendte
at man lot fanger «stå mot
muren» 10 timer i trekk, før
de fikk celle og mat. Ved 11.30
tiden fikk jeg min celle og et
ullteppe. Det var kaldt og in-
gen grunn til å gå av klærne.
Jeg krøp til køys og sov godt.
Men ellers kunne jeg — like-
sålidt som andre — unngå
den «inngangskrisen» som
fengslene byr enhver som
kommer innenfor, og de aller
første dagene bragte selvsagt
en viss depresjon. Forhold og
behandling innbød også til
det, — en oppdaget jo straks
at alle lov- og rettsregler for
behandling av varetektsfan-
ger var satt ut av kraft.
Neste dag kom min med-
fange — «Skipperen» eller,
da han foretrakk å lese ny-
testamentet på kryss og tvers
mens vi andre spilte kort med
våre celle-gjorte små papir-
lapper — «Evangelisten». —
Han var en troskyldig naiv
sjel, som nu plutselig sto på
bar bunn med relativ stor for-
sørgelsesbyrde og ingen ut-
stendig, — det ble noe sent,

Forts. side 4

møtes i Genf

ge er oppmerksom på forhold-
det, men hva hjelper det un-
der den partikonstellasjon
som rir landet som en mare?
På årsmøtet i Norges Bonde-
og Småbrukarlag i Steinkjer
sa formannen O. E. Norum i
sin åpningstale at vårt jord-
bruk kommer mer og mer i

Hvem har ansvaret

for den meningsforvirren-
de trykkfeil i statens an-
nonser etter mere låneka-
pital? Der står noe om
gullfisken. Det skal selv-
følgelig være gullkalven.

fra byen?

Oistein Parmann er blant dem
som har øynene oppe for proble-
mene omkring vår modernæring.
Han drøfter saken i en artikkel
i «Horisont», og peker bl. a. på
at mange gode forslag er frem-
kommet for å stanse flukten fra
bygdene. Hovedtendensen har
vært, sier han, å gi bygdene en
del av de «goder» byene har: bi-
bliotek, kino, kafe osv. Han fort-
setter: «Men dette blir jo allike-
vel bare noe som i beste fall vil
kunne sinke flukten til byene,
ikke stanse den, ennsi vende
strømmen den annen vei. Vår tid
er så helt og holdent gjennom-
syret av bykulturen, og noen bon-
dekultur i gammel forstand har
vi ikke lenger.

— — —
Å tro at man kan opprettholde
eller gjenopplive det gamle, er
romantikk og illusjoner. Og slike
illusjoner næres da heller ikke
lenger av de unge. De er i dag
gjennom lesning, film og moder-
ne kommunikasjoner helt «by-
minded». Med hele sin lengsel
trekkes de mot bykulturen.

At vi byfolk synes at gård-
sønnen gjør et dårlig bytte, når
han reiser hjemmefra for å bli
lastebilsjåfør eller lagerarbeider,
endrer ikke forholdet. At mange
blir skuffet er også sikkert. Men
det later til at vår tids menne-

Fortsettes inne i bladet.

Material- brest

Når bjelken brekker, hva kalles
det? Eller når vingen på et fly
knekker, er det material-trett-
het? Overbelastning? I den en-
gelsktalende verden tales det om
STRESS. Hva er det? Vi har et
velkjent uttrykk om å jage seg
ihjel, gremme seg til døde, osv.

Forts. side 4

**Hvem har
ansvaret
for at Kirken
sviktet så totalt
i 1945?**

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Vi må tilbake til
2-partisystemet

Det kreves meget av et folkestyre, hvis det skal være manøverdyktig, slik at det kan tjene land og rike på en tilfredsstillende måte.

Folkestyret hos oss burde ha sjangser til å gå lutret ut av samtidens mangehånde påkjenninger, selv om ingen i dag vet om de foreliggende muligheter vil bli brukt på skaplig vis.

Selvgodheten og trygghetsfølelsen lover ikke godt. Særlig da når en ser hen til at fundamentene ikke er i orden. Heller ikke er interessen for å reparere apparatet påtagelig til stede.

Vår nåværende styreform krever to spesielle forutsetninger. Den første er en teknisk affære. Den andre er av mental natur.

Det første er: at velgerne må vite hva de har å velge mellom.

Det andre er: at flertallet vil tolerere mindretallet, respekttere og samarbeide med mindretallet.

Hvordan er det hos oss?

Vi har for tiden 7 politiske partier. Vi har dessverre det, enda det selvfølgelig ikke er syv forskjellige måter å styre Norge på. Det er bare to, en god — den best oppnåelige, og en mindre god.

Ikke 7 måter!

Se til England, som er oppstaset med påstanden om å være parlamentarismens hjemland, hvordan innretter man seg der? De britiske velgerne har det forholdsvis lett, de kan gi sin stemme til regjeringens parti eller til en-

vet hva de har å velge mellom.

Det var å ønske at Norge ville ta lærdom av dette. Best var det om vårt 7-hodede partiuesen pakket sammen og lot velgerne begynne forfra igjen. Vekk med alle sammen. La det oppstå det som helt naturlig er, to grupper, resten ordner seg under marsjen. Den som samler flest stemmer får regjeringsansvaret, den andre danner opposisjonsgruppe, og får flertallet den dag velgerne mener at det tjener landets interesser best.

Det er og blir rot å la 7 forskjellige grupper opptre ved valgene.

Tolerer norsk demokrati
mindretallet?

Bare delvis og haltende. Vi hadde NS som ville fagstyre. Det kostet NS-medlemmene flere tusen års innesperring bak piggråd og fengselsmurer. Eller ble NS dømt for å ha igangsatt verdenskrigen? NS hadde ingen ting med krigen å gjøre. Etter nye 10 år vil alle vite det og alle innrømme det. Under alle omstendigheter sluttet den 2. verdenskrig i 1945 og 1946, så nå etter hvert skulle det vil bli mulig for såvel de andre grupper som velgerne å holde seg spillereglene etterrettelig. Vi fastslår: Uten å tolerere mindretallet er det tøv å snakke om demokrati.

Vi fastslår også: Uten tosidig valgkamp vet ikke velgerne hvilket styre de holder oppe, eller vil ha fram til regjeringmakten.

Ja — som det sømmer seg for oss alle!

Sagakvinne

Når vi i dag tillater oss å nevne den kjente Oslo-dame frøken Dora Bull som sagakvinne, er det for å markere hennes ranke selvstendighet i livets skole, og hennes like ranke holdning politisk og nasjonalt både før, under og etter okkupasjonsårene. Hun er også blant de store på grunn av sin uselviske personlighet og menneskelighet. En varmhjertet og god datter av sin by, Norges hovedstad, og av gamle Mor Norge. Dora Bull har for alle tider plass i vår saga. Er hun ikke da sagakvinne? — Vi sa datter til gamle Mor Norge, det Norge som skal og må gjenoppstå, for å leve videre. Likeoverfor det nyeste Norge, slik som det på mange uverdige måter arter seg, er hun så sant ingen med-strømmen-drivende fjollet smilende eller hesblesende entusiast. Hun har forlenget lært seg å styre sin fedrelandskjærighet. Hun er ikke masse-menneske, frøken Dora Bull. Hun er hjertemenneske, og så norsk at hun av hele sitt vesen avskyr skrik og skral på våre nasjonale festdager, avskyr hulheten og

hullkortsystemet og hullkortmaskinen. Avdøde fru Ellen Schnitler i Bergen var hennes søster. Ikke så å forstå at vi har tenkt å kartlegge hele hennes familie. Dette er sikkert nok til å farklare meget. En begavet og virksom slekt. Dora Bull fikk også med seg et mektig fond av trofast arbeidsglede. Dette har preget hele hennes liv. Hun utdannet seg først som kontordame og var det i adskillige år. Men det ga henne ikke nok. Hun bestemte seg for et håndverk. Begynte med hjemmebakeri. Utvidet etter hvert. Besøkte 1½ år en av sine brødre i Amerika. Kom tilbake og tok med større energi enn noensinne fatt påny. Hvis du spør i Oslo hvem Dora Bull er, får du raskt svar, det er hun med «Kakebua» og de to filialene. Som den ildsjel hun er tok hun flere år før krigen håndverksbrev og var som rimelig kan være populært stoff både i kvinneblader og dagspresse.

Frøken Dora Bulls godgjørighet er legendarisk, og hun har ofte hatt et svare strev med å skille klinten fra hveten. Det har nok ofte hendt at hun heller

VÅR-YRT BREV
frå Gudbrandsdalen

Hr. redaktør!

No slutter me å tygge skum!

«Forræder kan man bare være overfor seg selv».

Dine ord om skum, dei fryde eg meg over, og synes det ligge ei vidtfemnande opgave i det du skreiv. Det er liksom vårluft i dei. Og hjarteleg takk for at du vilde taka på deg strævet med bladet.

Me har fått vår i dette herrens år 1955.

Bekken klukkar og frøser. Er det fysiske krefter som velter seg fram etter bekkefare? Stormodig i stup utfor bakke har han nok ingen tanke om å venda heim. Nei han tømmer seg for tyngd og krefter, og so om ein trifire dagar ligg bekkefaret der med spegiklære kulpar — med sukk og klynk frå krauftlause fall. Det er som han har nådd fram til *ettertanke*, — ligg der og småpjutrar med seg sjølv. Han granskar visst både botn og landbakke med nyvaska klære augo.

Bekken er ein underleg selle. Han kan minka og veksa. Han kan og turka heilt bort, so bekkefaret vert liggjande som eit nyttelaust skjemma sår nedetter bakken.

Javisst er det vår-yrt i ein dal med sterke bekkefar. Vårsol vermer og vekkjer til liv. Det vert uro i mold og uro i oss moldborn. Det spirer og gror. Tankane gror dei med. Fær du ein glytt av ein dal-bonde? Her liver ein og annan jordtræl som tviler på husgudane i finansverdi og på atom-bomba og militæruniformene si frelsande evne.

Noregs vår er storfelt, rik på vilje og von. Det er ikkje lett å fylgja med. Ein kjem kanskje i skade for å demonstere sin armod. Korleis er det med ein løvetannblom? Ein flott fyr, og egoist frå vår til haust. Romfræg og krevjande, med tusund luftborne frø. Men so syrgjeleg lite verdiaukande. Av røynsle veit eg at den krabaten vil spreide seg til alle kantar.

Skum såg eg her ein dag. Bekken gjekk breidfull og sjøløgd. Det flaut som ei gulgrå stripe og heldt seg midt i straumen. I bakevjur attmed landbakken samla det seg i store dottar. Eg veit kva skum er for noko...

Men korleis er det med «sjøve seg», det einaste ein kan vera forædar mot? Har ei kjensle av at ein i sitt innste gøymmer på noko fast og stålsett. «Sjøve seg», vårt eige eg, er fulla ingen kvensomhelst. Nei, eg vil ikkje på viddene. Eg vil berre at ein må akta seg so ein ikkje vert ei flotande flis på tilværet sin straum.

Alt som liver er underlagt kjærleikens gjenskaparmakt. Atte me denne evnen kunne me enno vera med å skapa ei bergingsvon for vårt sjuke folk.

Sør-Fron, fyrst i juni 1955.

Beste helsing

A. KR. RUDI.

Men hans livgjerning er det mange som søker kunnskap om.

— Sett på strøket: Knud Robberstad, Stavanger, kjent og rank skikkelse som har spesialisert seg på salg av norske kvalitetsvarer til norske hjem.

meldelse, men den ble ikke inn-

tatt.
— Distriktslege Bjørn Aanonsen i Seljord skal nå takke av for aldersgrensen. Han mistet under krigen sin eldste sønn på Østfronten, en tapper og meget

La æresgaven til Karl Holter bære bud om vår store takknemlighet. Send ditt bidrag til innsamlingskomiteens formann Egil Hoel, Ekebergveien 19, Oslo, eller til bankgiro 821/163.

Tidl. statsminister Jens
Hundseid hyl-
des i Telemark

Søndag 5. juni hadde 25 års jublantene på Telemark landbruksskoles stevne på Søve. I det herlige vårværet og på den vakre skolegården ble det en meget stemningsfull dag. Mange av skolens nåværende og tidligere lærere hadde også tatt imot innbydelsen, og det ble frisket opp i mange gamle minner fra 1928—1930.

Det var omvisning på eiendommen og en fikk også anledning til å bese storanlegget til Norsk Bergverk-Søvitt-anlegget. Her er det nok store verdier som ligger gjemt under Søve. Forhenværende bestyrer, Mæland, fortalte interessant om bergarten «Søvitt» og om dens innhold av det verdifulle «Niob».

Under festmiddagen ble det holdt flere taler, og særlig tidligere bestyrer ved skolen, senere statsminister Jens Hundseid, ble hyldet for sitt store arbeid på Søve. Hundseid var dessverre forhindret fra å være til stede. Det ble sendt Hundseid et telegram og en hyldest, hvor alle tidligere elever som var samlet skrev under, med en hjertelig takk for hva en hadde fått av lærdom og inspirasjon under hans kateter.

Det ble avsluttet med takk til skolens bestyrer, Revhaug, ute på det vakre tunet, og til slutt lød sangen «Gud signe vårt dyre fedreland».

Heime
og ute

Norge på. Det er bare to, en god — den best oppnåelige, og en mindre god.

Ikke 7 måter!

Se til England, som er oppstaset med påstanden om å være parlamentarismens hjemland, hvordan innretter man seg der? De britiske velgerne har det forholdsvis lett, de kan gi sin stemme til regjeringspartiet eller til opposisjonspartiet. Tidiigere var det et valg mellom høyre og venstre. For tiden er det et valg mellom Eden-partiet og Attlee-partiet. Forfatningen nekter ikke direkte andre partier å prøve seg. Men i praksis er velgerne så nøkterne at de krever et enten eller.

På samme måte er det i USA. Bare to partier betyr noe i valgkampen, velgerne

vil bli mung ior savel de andre grupper som velgerne å holde seg spillereglene etterrettelig. Vi fastslår: Uten å tolerere mindretallet er det tøv å snakke om demokrati.

Vi fastslår også: Uten tosidig valgkamp vet ikke velgerne hvilket styre de holder oppe, eller vil ha fram til regjeringsmakten.

Hva sier den norske kirke?

Har den fremdeles ingenting å si til at våre myndigheter holder politiske fanger innsperret på det 11. året? Føler den seg ikke beskjemmet av den behandling som ble Hans Nilsen Hauge til del (selv om han riktig nok ikke var politiker)? Har kirken ingen lærdom tatt i arv fra dengang?

Tragedien i menneskehetens historie, grusomhetene, de fanatiske handlingene er ikke blitt utført av forbrytere, men av bra mennesker og idealister som ikke forstår den underlige blanding av egeninteresse og idealer som flyter sammen i alle menneskelige motiver, av reformvenner som ikke forstår nødvendigheten av å reformere seg selv, av prester som ikke vet at dommen begynner med Guds hus, av profeter som ikke kjenner Herrens ord, men taler ut fra sitt eget bedrageriske hjerte, av de vise som ikke kjenner grensene for sin egen visdom, og de rettferdige som ikke vet at det finnes ingen som er rettferdig for Gud. For gode og rettferdige mennesker er det lettere å reise kors enn å bære kors.

REINHOLD NIEBUHR.

Hvem har ansvaret
for at det norske folk er blitt paralyisert av løgner om NS?

På grunn av utallige hendelser må jeg herved få opplyse at jeg intet som helst har med Folk og Lands redaksjon å gjøre, og at jeg heller ikke har noen innflytelse å gjøre gjeldende overfor avisforetagendet.

Oslo 13. juni 1955.

Finn Brun Knudsen.

VARG I VEUM

For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at stykket vi hadde (i forr. nr.) om 17. mai-taleren på Sandnes ordrett var gjengitt etter redaktør Fanebust.

BLANT DAGENS MENN

i «Folk og Land» er også journalist Øistein Parmann og bonde O. E. Norum. Oppmerksomme lesere vil nok finne dem!

FLOTT TILBUD

Skipsreder og bonde Erling Samuelsen har i en samtale med «Nationen» sagt seg villig til å overlate sin gård ved Koppang til gratis forpaktning, hvis en eller annen av dem som offentlig har beklaget seg over bondenes store fortjeneste, melder seg. Med tilbudet følger 23 melkekuer og fullt moderne utstyr.

oppstå, for å leve videre. Likeoverfor det nyeste Norge, slik som det på mange uverdige måter arter seg, er hun så sant ingen med-strømmen-drivende fjollet smilende eller hesblesende entusiast. Hun har forlenget lært seg å styre sin fedrelandskærlighet. Hun er ikke masse-menneske, frøken Dora Bull. Hun er hjertemenneske, og så norsk at hun av hele sitt vesen avskyr skrik og skrål på våre nasjonale festdager, avskyr hulheten og tomheten hos flertallet av våre politikere.

Dora Bulls faste holdning under krigen ble under makthavernes raseri 1945 kapitalisert til en bot på godt og vel 70 000 kroner. Ingen skamfølelse eller genanse der i gården over å tilvende seg en enslig selververvende kvinnes oppsparte driftsmidler. Det var penger hun blant annet skulle hatt til pensjonering av arbeidsstokken i hennes bakeri. Tapper dame. Innehaver av et i moden alder personlig ervervet håndverksbrev som baker.

Hun burde ærlig ha vært tildelt en samfunnets fortjenstmedalje. Men hva brydde rettsstatens håndlangere seg om det? Samvittighetsløst nok var det bare å kryste ut av henne de nevnte 70 000. Vi håper den gode Dora Bull setter opp sitt testamente slik at når retten i rettsstaten blir gjenopprettet — og pengene med renter er tilbakebetalt — så skal hennes gryn ikke lenger ha noen sjangser til å tjene bakstrevet og stormaktenes politikk i vårt land, men bli til velsignelse og trivsel for det jevne arbeidende folk.

En meget god stamme er hun runnet av. Hennes far var dr. med., øyenlege Ole Hornemann Bull, og moren Marie Lund fra Farsund. Blant hennes søsken er ambassadør Jens Bull i København, videre den fremragende begavede tegner, avdøde Johan Bull, oppfinner-talentet ingeniør Anders Bull, også en annen bror var ingeniør og oppfinner, nemlig Fredrik Rossing Bull, han som er far til verdenspatentet

— En appell: La sommeren komme til alle. Holdes noen utenfor på grunn av sykdom, ødelagt økonomi eller lignende, så la oss få vite det. Vi har kontakt med flere institusjoner, som i de fleste tilfeller kan tre støttende til.

— Godt nytt: Det arbeides for tiden med en bok om Marta Steinsvik.

— Karl Holter har en veldig evne til å finne fram til interessant stoff. Denne uke har han lest O. Chr. Bjørnstads bok om «Kjerraten i Asa» og Erling A. Bakkes betagende lille beretning om «Målselv og Bardu».

— Fordbilene er så meget rimeligere i pris i Sverige enn her at det er helt oppsiktsvekkende. En «Popular» koster 4810, en «Angla» 6200, en «Taunus» 7520, en «Consul» under 8000 og en «Zephyr six» under 9000!

— Hvor mange er det som i dag spør etter hvilket parti en Henrik Ibsen stemte med til valgene? Det synes så uvesentlig.

og tok med større energi enn ensinne fatt påny. Hvis du spør i Oslo hvem Dora Bull er, får du raskt svar, det er hun med «Kakebua» og de to filialene. Som den ildsjel hun er tok hun flere år før krigen håndverksbrev og var som rimelig kan være populært stoff både i kvinneblader og dagspresse.

Frøken Dora Bulls godgjørenhet er legendarisk, og hun har ofte hatt et svare strev med å skille klinten fra hveten. Det har nok ofte hendt at hun heller ikke har villet gjøre det. Klinten kan også være, et menneske som søker en barmhjertig samaritan. Men hun har ingen seddelpresse, så vi vil sette pris på ikke å bli misforstått.

Hennes hvile-hobby er pensel og broderi. Under en lengere rekreasjonsreise i fjor til solskinskystene rundt Tenerife var hun så flittig med sine lerreter at hennes hjem i dag er som et lite galleri av tropisk fargeprakt og blått hav bak sydens blomster-rabatter. Sine fornemste broderihemmeligheter har hun utgitt i et vakkert lite hefte. Jo, du gjetter riktig, det er nettopp den hobbyboken «Folk og Land» har hatt annonse om. Den selges til inntekt for bladets fortsatte trivsel og fremgang.

Mellom venner

— Vår venn professor Birger Meidell har nå i flere måneder vært pasient på Ullevål sykehus.

— Redaktør St. Tschudi skriver i «Vår Kirke». Ulykken er at det finnes ingen profeter mellom oss i dag. Han har så evig rett i det.

— Albert Wieseners siste bok ble av høyesterettsadvokat Leif S. Rode meget hedrende anmeldt i Aftenposten. Ble den det?? Nei, dessverre. Han skrev en slik an-

— Karl Holter har en veldig evne til å finne fram til interessant stoff. Denne uke har han lest O. Chr. Bjørnstads bok om «Kjerraten i Asa» og Erling A. Bakkes betagende lille beretning om «Målselv og Bardu».

— Fordbilene er så meget rimeligere i pris i Sverige enn her at det er helt oppsiktsvekkende. En «Popular» koster 4810, en «Angla» 6200, en «Taunus» 7520, en «Consul» under 8000 og en «Zephyr six» under 9000!

— Hvor mange er det som i dag spør etter hvilket parti en Henrik Ibsen stemte med til valgene? Det synes så uvesentlig.

Atte me denne evnen kunne me enno vera med å skapa ei bergingsvon for vårt sjuke folk.
Sør-Fron, fyrst i juni 1955.

Beste helsing
A. KR. RUDI.

Men hans livgjerning er det mange som søker kunnskap om.

— Sett på strøket: Knud Robberstad, Stavanger, kjent og rank skikkelse som har spesialisert seg på salg av norske kvalitetsvarer til norske hjem.

— Staten er blitt så pengeglupsk at det blir vel snart til det at den er i markedet etter et nytt lån hver uke.

— Kaare Frøland fra Ramnes akter å ta magistergraden på en avhandling om Krisehjelpen.

— Norge er rikt nok for oss alle, bare ikke de offentlige finanser var til så stor plage.

— En gruppe kvekere fra USA skal til Sovjet i sommer for å drøfte sine hjertesaker med ledende personer innen det religiøse, kulturelle og politiske liv. Det er sjelden kvekere reiser for-gjeves.

— Sett på strøket: Maleren Stein Barth Heyerdahl, Eggedal.

— Terje Stigen har med «Historien om presten Bartholin» vunnet 1. premie i en novellekonkurranse i «Ordet».

— Det er likt til at skjønnhetskonnkurransene i utrolig grad har forsimplet våre skjønnhetsidealer. Det utenpåklynte er blitt gjevt. Alt skal være glatt og in-tetsigende. Hva kreves det av godhet og klokskap?

— Vår venn professor Birger Meidell har nå i flere måneder vært pasient på Ullevål sykehus.

— Redaktør St. Tschudi skriver i «Vår Kirke». Ulykken er at det finnes ingen profeter mellom oss i dag. Han har så evig rett i det.

— Albert Wieseners siste bok ble av høyesterettsadvokat Leif S. Rode meget hedrende anmeldt i Aftenposten. Ble den det?? Nei, dessverre. Han skrev en slik an-

— Karl Holter har en veldig evne til å finne fram til interessant stoff. Denne uke har han lest O. Chr. Bjørnstads bok om «Kjerraten i Asa» og Erling A. Bakkes betagende lille beretning om «Målselv og Bardu».

— Fordbilene er så meget rimeligere i pris i Sverige enn her at det er helt oppsiktsvekkende. En «Popular» koster 4810, en «Angla» 6200, en «Taunus» 7520, en «Consul» under 8000 og en «Zephyr six» under 9000!

— Hvor mange er det som i dag spør etter hvilket parti en Henrik Ibsen stemte med til valgene? Det synes så uvesentlig.

meldelse, men den ble ikke inn-tatt.

— Distriktslege Bjørn Aanonsen i Seljord skal nå takke av for aldersgrensen. Han mistet under krigen sin eldste sønn på Østfronten, en tapper og meget begavet gutt.

— På Anders Hafskjolds hagebruksskole i Lier ble det uteksaminert 4 kull, tilsammen 60 ungdommer (1947—1950).

— Tannlege Christoffersen i Tenna, nær Sandnessjøen på Helgeland, virker som skoletannlege i kommunene Alstahaug, Nordvik og Dømnes. Dessuten er han fiskeritannlege i Lofoten.

— Kirke og kristendom er ikke ett og det samme. Kirken kan ha mange skavanker, men aldri kristendommen.

— England har fengselsstraff for simple tegneserier.

— Nord-Norge går mot en ny sommer. Det vil i praksis si: turister som kommer for å oppleve midnattssolas land, en ny skipningssesong fra Svalbard, tre-lasttrafikken på havnene i Nord-Russland, vårfisket ved Grønland, hjemkomsten for resten av ishavsflåten fra Østisen, Vest-isen og feltene ved New Found-land, vårfisket i Finnmark. Om sommeren er kort, er virksomheten hektisk.

— Frontkjemper Bjørn Mortensen, Asker, har imponert «all-verden» med å etablere landets største fleskefabrikk!

— Knut Værland, Vegårshei, har stelt og modernisert hovedbygningen.

— Håkon Eeg Larsen fra Stavanger var blant dem som hadde en utsatt stilling under krigen. Da han fikk 20 år svarte han kjapt: «Det spiller ingen rolle. Om 100 år har jeg vært ute i 80!» Når det drar ut med å få fjernet landssvikstemplet kan vi kanskje regne på samme måte, og si: Om 100 år kan vi feire 80 års jubileum for revisjonen.

— Det skjønnne diktet på side 4 er hentet fra «Norsk Tidend».

— Sikker pengeanbringelse: En av våre venner stakk for tre år siden en tilapp i vestelommen. Der skulle den ligge til første gang han var i et selskap hvor man ikke baktalte «Folk og Land».

eliever som var samlet skrev under, med en hjertelig takk for hva en hadde fått av lærdom og inspirasjon under hans kateter.

Det ble avsluttet med takk til skolens bestyrer, Revhaug, ute på det vakre tunet, og til slutt lød sangen «Gud signe vårt dyre fedreland».

Heime og ute

Forts. fra side 1

— Det ble i år fisket 42 896 000 kg. skrei i Lofoten.

— Eisenhower har fått seg gård i Gettysburg, Pennsylvania.

— Lady Megan Lloyd George har gått til Labour.

— Hun har i 22 år sittet i Parlamentet for de liberale.

— Broren, major Gwilyn Lloyd George, tilhører de konservative.

— Han er innenriksminister og minister for Wales.

— Frankrike vil ikke lage vannstoffbomber.

— Odda Smelteverk vil øke produksjonen 50 prosent.

— Finnlands 2350 lapper har egen prest: Uula Keva.

— Hittil har Husbanken finansiert 123 000 leiligheter.

— USA har 1 million ungdomsforbrytere.

— Haldor Laxnes besøker for tiden Russland.

— «Den solgte vuggevisen» av Laxnes spilles nå i Moskva.

— Gjensidige har gitt 10 000 kr. til Universitetet i Oslo.

— Nærmere 7 prosent av alle barn blir født for tidlig.

— På Valdresflyet innredes et ungdomsherberge.

— Vulkanen Krakatau forsvant etter en eksplosjon 1883.

— I USA skal lages en film om dette, til 3 mill. doll.

Hvem har ansvaret
for at partidiktaturet i vårt land ikke likvideres? Grunnloven hjemler ingen rett til partidiktatur, hjemler heller ingen rett til å danne flertall ved hjelp av en bestemt folkegruppe, i stedet for flertall til enhver tid å løse de foreliggende oppgaver.

Galster akter å føre dr. Werner Best som vitne

Cand. mag. Jon Galster, Rødby, har under visse omstendigheter gått med på at den sak som endelig er besluttet reist mot ham, skal behandles ved meddomsrett i Holsterbro. — Det er merkelig nok hverken regjering eller folketing som står bak saken, den er reist som en bakvaskelsessak av rettsmyndighetene. Tidspunktet er ikke fastlagt, men den kommer visstnok ikke opp før etter ferien. En del forberedelser er unnagjort.

Tiltalen mot Galster lyder på «bakvaskelser», som «Folk og Land» lesere tidligere er gjort kjent med, sist gjennom Johannes Hohlenbergs kronikk om Harald Bergstedts bok «Feberen Falder». Galster har i flere foredrag i vinter gitt de samme opplysninger, eller skal vi si fremsatt de samme påstander om hvordan den danske regjering Stauning på forhånd var vitende om den tyske innmarsj i Danmark april 1940, og at utenriksminister P. Munch endog hadde deltatt i et møte om disse ting i Rostock den 17. mars 1940. De bakvaskel-

ser som Galster skal svare for i retten gjelder spesielt tidl. forsvarsminister Alsing Andersen og sannsynligvis justisminister Hækkerup.

Galster har bedt om å få ca. 40 vitner innstevnet, bl. a. det tyske rikets befullmektigede under okkupasjonen, dr. Werner Best. Som vitner om Rostockmøtet har han også bedt om å få avhørt tre andre tyskere som hadde høye stillinger under krigen. — Galster har for øvrig forlangt at avdøde utenriksminister P. Munchs papirer og hans dagbok skal legges frem i retten.

Landsrettssakfører N. C. Skouvig i Holsterbro er beskikket som Galsters prosessfullmektig under den politimessige etterforskning. I den siste tid har kriminalpolitiet avhørt en rekke personer over hele landet for å bringe på det rene «om det er grunnlag for å innkalle dem som vitner». (Det er jo også en måte å gjøre det på!!) For anklagemyndighetene vil saken bli ført av statsadvokat Horneman Viborg.

Skal redningen komme fra byen?

Forts. fra side 1

sker skal gjennom den smeltdigel som heter byen.

Flukten fra landsbygden vil fortsette, nesten som noe naturlig, og bildet ville sett dystert ut, hvis det ikke i løpet av de siste par ti-år var begynt å skje noe som er så positivt og gledelig at det fortjener den høyeste grad av oppmerksomhet: Samtidig med at der går en stadig økende strøm av landsungdom til byene, begynner der å piple en liten bekk den andre veien. Ikke av landsungdom tilbake til landet, men av byungdom bort fra byene og ut på landet som gartnere og gårdbrukere.

Vi ser de samme fenomener i våre naboland. Ungdom, født og oppvokst i byene, ofte akademikere eller åndsarbeidere, forlater asfalten og reiser ut på landet for å dyrke jorden. De er ikke romantiske svermere, disse unge mennesker. Det som karakteriserer dem er at de begynner sitt nye liv med en ganske annen bevissthet om hva det vil si å dyrke jorden enn dem som forlater jordbruksarbeidet, fordi de ikke lenger har noen interesse av det. Svært ofte — ja nesten som regel — er disse nye pionerene interessert i de moderne naturlige dyrkningsmetoder, og de går til sitt arbeide med en vitenskapelig holdning til problemene, og en arbeidsglede som bærer dem gjennom alle de vanskeligheter de møter. Jeg kjenner personlig flere — både her i landet og i Sverige og Danmark — som på denne måten har bosatt seg på landet, hvor de nu produserer virkelige kvalitetsprodukter.

Jeg tror at det bare på denne måten kan vokse fram en ny bondestand og en ny bondekultur, som på en naturlig og riktig måte vil kunne løse de problemer som daglig forekommer oss uløselige.

Vi gir Øistein Parmann vår fulle berømmelse for det som har

God tanke: En kommisjon til å ta seg av tidligere NS-tjenestemenn

Til Folk og Land.

Det er nå gått over 10 år siden «freden brøt løs». Skal en sette opp en status pr. i dag for «landssvikene», må en vel kunne si at den er dårlig. Ennå i dag sitter noen fengslet, mange har fått ødelagt sine hjem, bokstavelig og moralsk, mange er syke på legeme og sjel, andre sliter seg gjennom tilværelsen for en ussel lønn i jobber som ligger langt under det som utdannelse og evner tilsier, og mange, mange har gjennom disse 10 år forlatt den jammerdal uten å øyne noen oppreisning for seg og sine, kanskje sørget seg til døde. Dette tror jeg er sannheten. Folk og Land hadde i nr. 20 en svær overskrift: «NS-medlemskap ingen belastning i dag». En skulle tro at det var Dagbladet som hadde skrevet denne overskriften!

Folk og Land klager over at det er så forholdsvis få «landssvikere» som abonnerer på bladet. Det er lett å forklare grunnen til dette. Mange er gått trett. De har ikke sett et eneste positivt resultat. Det sier mange som jeg har snakket med. For å ta et eksempel: For et par år siden kunngjorde Folk og Land at justisministeren ønsket at alle NS-medlemmer, som ikke hadde fått igjen stillinger i Staten (fhv. statstjenestemenn), skulle melde seg til Folk og Land, som så skulle befordre saken videre til justisministeren. Jeg er overbevist om at det var temmelig mange som meldte fra, men siden har en ikke hørt et ord mer om saken. En kunne ihvertfall ventet at Folk og Land hadde erkjent

NS-tjenestemenn stillinger, som deres ansiennitet, utdannelse og evner tilsa. — Framleis går rektorer som lagerarbeidere, offiserer med den høyeste militære utdannelse og setter opp persiennner foran vinduene til godfolk, prester som gartnere osv. Istedenfor fakta får en altså servert slikt sprøyt som at NS-medlemskap ikke er noen belastning i dag!

En fhv. aktiv hjemmefrontmann, som for øvrig er meget skvær mot «landssvikere», sa en dag til meg at jeg ikke burde abonnere på Folk og Land, da alle abonnenter er kartotekført, og selvsagt blir stengt ute fra arbeid så vidt mulig. Ville jeg lese bladet, fikk jeg heller kjøpe det i løssalg. Det sa han bare for å hjelpe meg. Han var for øvrig vaktmann på Akebergvn. fengsel etter kapitulasjonen, og han sa at han personlig så en meget omtalt prest, som selv har nektet for det, fekte med revolveren foran cellene til NS-fangene. Men det blir nok lenge før den virkelige sannhet om de faktiske hendelser etter 7. mai 1945 offentlig kommer fram til folks kunnskap. De fleste tror fullt og fast at NS-fangene hadde det som grever i forhold til tyskernes fanger.

Personlig ble jeg sittende i konsentrasjonsleir i 5 mndr., enda jeg bare hadde vært passivt NS-medlem i kortere tid. Da jeg endelig havnet i by-«retten», kunne «forsvareren» fortelle meg at årsaken var at der forelå en anonym, maskinskrevet papirlapp hvorpå det sto at jeg var «angiver». Ingen visste noe om hvem eller hva jeg skulle

sagt nei og havnet i byretten igjen. Heldigvis ble jeg enstemmig frifunnet. Ellers har jeg aldri hørt noe fra Statens Pensjonskasse og ikke har jeg vært der. Jeg har nemlig vært så tåpelig å tro at en vakker dag ville retten seire og fornuften få overtaket, men sammen med så mange andre er jeg blitt skuffet.

Første steg på veien måtte være at administrasjonen satte ned en kommisjon som virkelig hadde mandat til å gjøre noe positivt for at NS-tjenestemennene skulle komme inn i stillinger som utdannelse og praksis tilsa, til nytte både for folk og land.

Til slutt vil jeg uttale et ønske om at den nå 87-årige sønnen til forfatteren av vår nasjonalsang, den uredde, nasjonale og ærekjære Erling Bjørnson skal få oppleve at de såkalte «landssvikere» skal få oppreisning på en eller annen måte, for enda i dag kan det vel skje undere slik at sannheten og rettferdigheten kan seire over maktmisbruk, løgn og bedrag!

Fhv. statstjenestemann.

Vi takker for friskt og temperamentsfullt innlegg, men må nok rette på en del mistak.

1. Det er ikke riktig at «Folk og Land» har anmodet tidligere statstjenestemenn om å melde seg til vårt blad. Forbundet ba derimot i sin tid om en slik oppgave, og forbundssekretær Helge Grønstad vil nærmere redegjøre for dette i neste nummer.

2. At medlemskap i NS ikke lenger skal være noen belastning refererte vi fra en debatt i Odelstinget nu nylig,

Annelise Parow

TANNINNSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Benytt

HÅNSKOMAKEREN

i Neberggt. 15 - Oslo

hvis du vil stå på en god fot

MJØNVALD KAFE

Brandbu, Hadeland

anbefales

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestlger oljet, m/ kadimerte beslag

Inneh. Alf T. Lunde

Mosseveien 8

Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

Stensilering - avskrivning

- oversettelse.

Spesialitet: Tysk.

Sekretær-Service

Teatergt. 3 - Tlf. 33 20 01

Gårdbrukere

Hjulganger med regulerbare aksel. Løse aksler. Bredder 1,10 - 1,20 - 1,30 mtr. Med gamle eller nye dekker. Forstillinger m/ svinge eller pigg.

Vi sender over hele landet.

H. SNAPRUD & CO.

KONGSBERG

MASKINER - REDSKAPER

Tlf. 885 - 248.

Hytte

Ei liti hytte i denne somar, eit lite krypinn i millom blomar

med solarglad og med fuglesong,

gjer ingenting om ho er litt treng

Alle gode venner av Folk og Land

vil framgang for vårt blad. Gjør også du din dugnad. Send inn blanketten på side 4 i utfylt stand. Gjør det innen 24 timer, det er godt å ha det unnagjort!

Dører, vinduer og trapper

Innredning for kjøkken, kontor og butikker.

Innhent anbud fra

H. CHRISTIANSENS SNEKKERIFABRIKK,

Holtv. 15, Kongsvinger, telf. 4270.

Malerarbeide utføres

LUDVIG STENSVOLDS MALERFORRETNING,

telf. 29 936, Trondheim

Kjøp og salg av trelast

ERLING OKKENHAUG

trelastagentur, Trondheim.

Telf. 20 884.

Kjøp og salg av trelast

ERLING OKKENHAUG

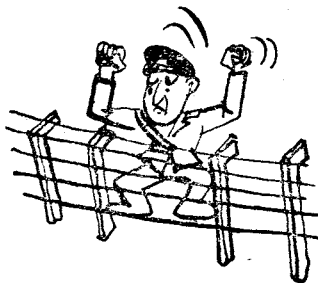
trelastagentur, Trondheim.

Telf. 20 884.

FOLK og LAND

søker unge og våkne kontakter i bygd og by. Like meget søker vi de eldres rike erfaring. La oss alle være med å bygge med bot som duger.

“EVENTYRET OM SOLBRIS”

Noen innbundne eksemplarer av denne muntre bok om den eventyrlige flukten fra Norge til Argentina, er ennå å få kjøpt hos

SVERRE JACOBSEN - IIseng

Prisen er kr. 13.00. Portofritt ved forskudd

ARNE DAHL

NAMSOS — Telefon 2132 - 2817 — privat 2275

Vi anbefaler:

Alleslags fiskeprodukter — kun engros. Vår spesialitet er nysaltet torskefilet, leveres i ca. 45 kilos kasser. Kan også leveres til private med tillegg av omsetningsavgift.

— EGET KJØLE- OG DYPFRYSNINGSANLEGG —

— Ny fjernsynsreceiver er åpnet i København.

— En Mannerheim-bauta er reist av finnlendene i Sveits.

— Byggevirkningen i USA er for tiden enorm.

— Brasil kjøper 70 prosent av vår beste klippfisk.

— Men vi mister visstnok Spania Portugal.

— Våre sjøoffiserer skal utdannes via handelsflåten.

— Nyordningen vil gi bedre kvalifisert personell.

— Hold deg fast: Norge importerte i fjor for 660 mill. kr.

— Det har vært vondt om folk til ishavsfisket i år.

— von Brentano: Øst-Tyskland kan ikke anerkjennes som stat.

— Britiske kryssere har bombardert et kystområde på Kypros. Utførligere i neste nummer.

måten kan vokse fram en ny bondestand og en ny bondekultur, som på en naturlig og riktig måte vil kunne løse de problemer som daglig forekommer oss uløselige.

Vi gir Øistein Parmann vår fulle honnør for det syn han her forfekter, og for den tro på en vending til det bedre som han gir uttrykk for.

Problemet stikker imidlertid langt dypere, og byenes ungdom vil aldri kunne erstatte vår bondeungdom. Allerminst etter at Arbeidstjenesten ble oss fratatt og erstattet med flerårige militærøvinger under en stormaktgruppes rådvelde.

Flertallet av det norske folk er oppflasket til en umåtelig ringeakt for vårt daglige brød. Maten på bordet betraktes som en selvfølgelig ting. God mat og god drikke står høyt i kurs, det er så, men spørsmålet om hvor føda kommer fra er for de fleste temmelig likegyldig. Derav den fjollete innstilling til bonden og hans yrke som på farsottlignende måte har herjet vidt og bredt i vårt folk.

Derav også troen på den overhåndtagende industrialisering. Når et folk industrialiserer seg bort fra maten blir det før eller senere smalhans og sveltihel. Maten er tross alt det fundamentale, bæreren av alle andre funksjoner i menneskenes daglige liv på jorden. Politikerne kan rote og tøyve med sine partimaskiner alt hva de lyster, like lite hjelper det — i det lange løp — hvis grunnlaget for vår matproduksjon svikter. Under den nåværende pengeusholdning svikter det i aller høyeste grad. Det er også svikt i mentaliteten at et brød ikke skal betales med det det koster. Heller ikke melka. Ingen kan med rimelighet forlange at krona skal

le befordre saken videre til justisministeren. Jeg er overbevist om at det var temmelig mange som meldte fra, men siden har en ikke hørt et ord mer om saken. En kunne ihvertfall ventet at Folk og Land hadde erkjent fakta og sagt fra at hverken justisministeren eller noen annen myndighet hadde lagt to pinner i kors for å skaffe

«Alle Kvinner» avetterer at det siden starten er utkommet i 100 millioner eksemplarer. Det er helt uhyggelig. Hvor mange nye hus kunne det ikke ha vært bygget av tømmerstokkene som måtte males i stykker til papir for alle kvinner?

DET ER SÅ LIKT SEG!

Stortingsflertallet har bestemt at melkeprodukter, frukt og grønnsaker heller ikke nå skal fritas for omsetningsavgift.

stå i pari når ikke brød og melk står i pari.

Følgen er: Flukten fra bygdene.

Følgen er: Mangel på arbeidskraft i jordbruket.

Følgen er: To eller tre gamle blir sittende igjen på gårdene.

Følgen er: Normal drift på gårdene blir umuliggjort.

Følgen er: Massevis av bruk må selge sine besetninger. Derav følger svikt i melkeproduksjonen og svikt i gjødslingen av jorda.

Mens politikerne fortsetter å blankpusse sine partimaskiner.

Under slike forhold er flertallet av samtidens politikere blitt det verste ugras Norge noensinne har hatt i sin åker.

Sannelig er det på høy tid at det norske folk tar seg sammen og luker sin åker rein.

tid. Da jeg endelig havnet i by-«retten», kunne «forsvareren» fortelle meg at årsaken var at der forelå en anonym, maskinskrevet papirlapp hvorpå det sto at jeg var «angiver». Ingen visste noe om hvem eller hva jeg skulle ha angitt. Mens jeg ventet på «dommen», sa rettsbetjenten at hvis jeg hadde satt inne i 2 mndr., ville jeg bli dømt til 2 mndr., men nå hadde jeg sittet 5 mndr. og da ville jeg bli «dømt» til 5 mndr. Ganske riktig. For mitt passive medlemskap ble jeg dømt til 5 mndr. De par dager som var igjen av «dommen», benyttet jeg til å ta farvel med mine lidelsesfeller, hvoriblant det var mange fremragende og gode nordmenn i dette ords beste betydning, altså ikke rovmordere, snikmordere, bankranere, skapsprengere, tyver og kjeltringer, som en mest leser om i avisene om fhv. hjemmefrontfolk. Her stikkes det jo såvidt mulig under stol, men les f. eks. svenske aviser!

Et år etter at jeg var sluppet ut 2 dager over tiden etter soningen av denne dommen og jeg som avskjed med Ilebu ble slått av en vaktmann i politiets og mange kjente menns påsyn, ble jeg atter stevnet for byretten. Nå hadde erstatnings (plyndrings)-direktoratet oppdaget mitt innskudd i Statens Pensjonskasse og de forlangte at det skulle inndras som «erstatning». Jeg sa selv-

Den franske kolonimakt, Norges allierte i Atlantpakt, har begynt å klemme på visse reformplaner i Algerie. Blant annet skal landets språk, arabisk, bli offisielt språk, tenk det, og de innfødte dvs. landets egen befolkning, påemnes plass i administrasjonen. Skal tro om verden står til neste påske?

om en slik oppgave, og forbundssekretær Helge Grønstad vil nærmere redegjøre for dette i neste nummer.

2. At medlemskap i NS ikke lenger skal være noen belastning refererte vi fra en debatt i Odelstinget nu nylig, vi skrev ikke om forholdene for 10 år siden.

For øvrig er det vårt ønske at tidligere NS holder de aviser de selv vill

At tidl. Statstjenestmanns ønske til Bjørnson skal gå i oppfyllelse vil «Folk og Land» med alle midler bidra til.

Red.

Fritt ord:

Bør pressefriheten inn-skrenkes?

«Morgenbladet», alder 137 år, er forarget over et annet blad, «Verden Rundt», alder 4½. «Morgenbladet» beskylder redaksjonen av V. R. for økonomisk spekulasjon i folks lavere lidenskaper i retning av sadisme og seksualitet. Etter sitatene å dømme synes beskyldningene å være riktige. Men hva så? Etter frigjøringen spekulerer så å si hele den norske presse i folks lavere lidenskaper: sadisme, hevtørst, glede ved andres ulykker. Kanskje det var riktig ikke å forby denne spekulasjon i perversitet den gang. Men da bør det også være tillatelig å trykke hva som helst her i landet — forutsatt at det finnes folk som gidder lese det.

O. S.

— Det brygger opp til livlig oppgjør om prisavtalen.

— Forhøyelsen av statspensjonene blir effektiv regnet fra 1. jull.

Hjelpeorganisasjonen for frontkjempere

Sekretariatet

Boks 1407, Oslo, Postgltro 180 70

R. Gjessing

Urmaker

D r a m m e n

Tlf. 25 07

Hytte

Ei liti hytte i denne somar, eit lite kryppinn i millom blomar med solarglad og med fuglesong, gjer ingenting om ho er litt trong.

Skodespelar Einar Tveito, Skippergt. 44, Oslo.

Typograf

Utlært typograf søkes til avis og aksidenstrykkeri. Trivelig sted, ca. 8 mil fra Oslo. Søknad med attestavskrifter, som ikke returneres, sendes dette blads eksp., bill. mrk. «K.»

Fra Forbundet

Hvis du står til rest med medlemskontingenten for 1955 — vær da vennlig å innsende denne til giro 15028 snarest. Yt hjelp til selvhjelp i det avgjørende år 1955.

Forbundskassereren.

ELEKTROMOTORER

enfase 1/4 hk kr. 150.—, 1/3 hk 175.—, 1/2 hk 235.—. Spesialitet 1/4 hk.

Grimmermotor 1-fase m. bryter og motorvern, kulelager kr. 180.—.

5 hk Grimmer 3-fase, mantelkjølt, tett kapslet, kulelager, kr. 550.—, andre motorer i alle størrelser.

Eneimportør i Norge for Grimmer motorer.

E. PAROW, Melhus, telf. 250. (B)

SERVIS OG SCHEROF,

domonstr. vaskemaskiner, redusert pris, brukte feilfrie innbyttemaskiner ca. halv pris. Forlang prisliste.

E. PAROW, Melhus, tlf. 250. (B)

INNE- OG UTEPIKER

får plass på sentralt og trivelig gartneri i Lier snarest. Pene værelser. Attester og lønnskrav til Bjarne Sørum, Reistad, Lier.

HALLO OSLO!

Trenger hybel i hovedstaden. Jeg er tidligere NS-mann i «min beste alder». Bill. mrk. «Fra juni» i dette blads eksp.

FOLK OG LAND

HEIMEKOS

Av Marie-Lovise Widnes

Der staar ein plante i vindaugkarmen med raude blomar og grønne blad. Han blømer rikt her i stovevarmen, og veit kje av nokon annan stad. Og han skal vitne for folk der ute om alt det vakre som inne er. Her er ein heim bak gardin og rute, og liv og trivnad i krok og krær.

For her i garden bur eg og Ola som frie fuglar i eige reir. Og blaa i augo og blid som sola er vesleprinsen, han Asle Geir. Av innbu har vi kje stort, maa vite, men stova er ikkje trist og tom, for vert av stolar og bord det lite, faar hjartevarmen dess betre rom.

Og alle ting som i roma bider, er eignaluter som vi held av, som vi har strevd for i lange tider, og ting som vener og slekt oss gav. Kvar vesle skatt som vi trufast gøynde, som skulle lyse i heimen vår, kor det vart betre enn alt vi drøymde dei mange einsame lange aar.

Han Ola har ikkje «blikk» som eldar, og barske lepper og vasskjemt hår. Naar trøytt og skiten og mørk han kveldar, er luggen ukjemd og ryggen saar. Og eg staar oppmødd av kjøkkenvarmen, saa herleg bustut fraa topp til taa. Men det som lever og brenn i barmen, gjer kvardagshimmelen høg og blaa.

Ja, meir enn rikdom har det aa seie, at inste tonane samklang finn. At vi kan tala og vi kan teie med same tryggleik og ro i sinn. Og meir enn stasfjes og stiva kragar er ungdoms glede og ungdoms von, som ser med heilhug mot framtidsdagar i truge strev for ein liten son.

Her staar ein plante med raude roser. Her staar ei gryte med mat for tre. Her sit ei kvinne og stopper hoser,

Frontkjemperen TITO

Forts. fra side 1

sikter. Medlemskapet i NS hadde vært en naiv handling i 1930-årene i en depresjonstid etter sykdom og ledighet. Noen annen «forbrytelse» var han ikke skyldig i, men han hadde arbeidet som bryggerformann — (altså for tyskerne!), og for å komme bort fra denne farlige jobben hadde han senere fått en liten kontrollørstilling i kommunens forsyningsnemnd (altså fått offentlig stilling som NS-mann!) Han var vel femti år og var hentet i sitt hjem utenfor byen med håndjern på og satt inn uten ringeste forberedelse. Som tusener andre led han sterkest under depresjonen ved å ha måttet forlate kone og barn totalt uten midler og uten anelse om når og hvordan han kunne hjelpe. Den planmessig mest ondsinnede forfølgelse i denne vårtiden var hverken å stå med nesen i muren time etter time (ofte mens ens verdier bak en ble gjennomgått og stjålet av vaktene). Heller ikke sjikanøs behandling, f. eks. vaktene som moret seg med å skyte mot vinduene i cellene når man viste seg der (hva der jo også førte døden med seg i et enkelt tilfelle). Nei, sjikanøst var det først og fremst å gjennta den metode tyskerne hadde anvendt: a) plutselig, uventet arrestasjon. b) så man intet kunne medbringe. c) og ingen disposisjoner treffe for sine nærreste, for deretter d) å la arrestanten sitte totalt isolert i måneder, uten mulighet for på noe vis å få forbindelse med sine, og e) uten såpe, barbersekker, undertøy eller

en kjent idrettsmann og organisasjonsmann, hvem en fullkommen ubegrunnet optimisme aldri forlot, og som begynte hver morgen med noen drømmeriske betraktninger over de nært foreliggende muligheter. Han fikk sitt ullteppe og rigget seg til ved siden av «Skipperen». Og neste dag kom «Løytnanten», et fullkomment passivt NS-medlem, der som ivrig jeger hadde hatt bøsse, dvs. våpentillatelse! — Nå ble det verre. Jeg måtte avgi min egen madrass og ligge på bare kjelebunnen, for å gi 2 madrasser til de tre på gulvet. Det var kaldt og vondt. Fjerde dag kom «Tito».

Han var ganske ung, 21 år, en liten, lys spjæling som ikke krevde mye plass. Han gikk saktens som fjerdemann på dobbeltmadrassen, som var flatseng for de øvrige — selv hadde jeg jo sengen med kjelebunn uten madrass. Tja, her er ikke bra! hilste vi ham velkommen. Men Tito svarte: «Jeg er ikke vant til å ha det bra, jeg.»

Vi levte oss fort sammen på enmannsceller, fire mann på gulvet og en i sengen, alle uten toaletsaker og rent tøy, kaldt så vi lå med tøy på, med ytterst knapt spisestell til to mann, en halv times daglig mosjon, forbud mot å gå hen til vinduet, hjemmefrontkarer utenfor som ropte og truet og skjøt. Ingen nyheter, ingen bøker, mangfoldige timer med våre hjemmelagede papirkort. — Skiftende voktere, gjennomgående korrekte, men enkelte sjikanøse og ondskapsfulle

den karakteristisk for frontkjemperungdommen, og den har alltid dukket opp på ny i min bevissthet, når jeg har fundert over den tragiske skjebne, som — på grunn av hva? nasjonalt press, avtaler, hevnfølelse eller enfold? — rammet denne ungdom. Han var 21 år.

Sytten år gammel hadde han vært en ung arbeidergutt, modellsnekkerlærling, medlem av arbeiderbevegelsen, og nærmest troende kommunist. Eventyrlysten, faenivolsk og livsfrisk. Det var noe med en pakt mellom Sovjet og Tyskland, og så var det mulig å reise ut og slåss! — og kanskje komme hjem med egen gård! — oppleve eventyret og kanskje slåss for kommunismen — for Tyskland hadde jo en pakt med Russland. — At moren skrev til «føreren» og ba ham stanse den gærne gutten, hjalp jo ikke stort, — han hadde jo selv tatt foreldreretten fra foreldrene. — Så kom Tito avgårde og drog til Graz og kom i militærskole. Den var mildest talt jævlig under den forferdelige disiplin-kultus som disse skolene betød. Men for Tito ble det en læreanstalt, han lærte en stålfast selvdisciplin og en ubønnhørlig hensynsløshet, som ikke støtte på noen skranker av moral, viten eller fordom. — Men det var emne i Tito. Det var ved årsskiftet 1940/41 han kom til Graz, han var nettopp ferdig da krigen mellom Tyskland og Russland brøt ut i juni 1941. Og han var blant de første som marsjerte inn mot øst! Sann var det ikke

og julen 1943 var han igjen i Oslo.

Der var ingen bondegård! Og hva skulle han ta seg til? NS hadde han aldri stått i, og som mange av de unge frontkjemperne hadde han ingen ting til overs for dette partiet og deres selvgode ledere. Nei, det alminnelige var ellers å få de hjemvendte inn i politistillinger, og midlertidig gikk også Tito inn i ordenspolitiet, og ble beordret til tjeneste på — Gimle! — Tja, det gikk jo, men respekt var ikke Titos sterke side, og de ord han etter hvert lot falle om dette hus, som fløt av melk og honning, var hverken få eller nådige. De ville presse ham inn i NS. Riisnes ville ha ham inn i regulær polititjeneste. Men, Tito ville ikke. Så ble han syk på sommeren 1944 og kom på sykehus og rekreasjon, og rakk å gifte seg og legge an med barn — han var jo alt blitt over 20 år! Og på høsten kom han tilbake til vakttjenesten på Gimle. Men tonen var den samme, og Titos eventyr og mangel på respekt for autoriteter skapte en sterk skepsis hos de mere troende og overbeviste. Sann kunne det ikke gå. På høsten ble han arrestert en dag og satt inn på Akebergveien. — Mislielig, ikke til å stole på. Han satt i 70 dager og kom ut til jul 1944, så han fikk feire den hjemme.

Hva så? Presset var det samme. De hadde ingen ting «fått på ham», det var bare en sann ufrivillig vareteksttid som så mange fikk i de årene, og hverken NS-medlemmer eller frontkjemperer

veien høsten 1944, ute fra jul 44 til 1. februar 45, Grini 14 dager i februar, Bredtvedt mars/april. Endelig slo frihetens time, og Tito ilte hjem til kone og barn, kastet i sorg og forbitrelse alle sine utmerkelse, tenkte med et langt blikk på vaktmesterboligen som var blitt besatt av hjemmefronten, la hos sin kone og gjorde seg rede til neste tur. Så åkte han inn i Akebergveien — der var han jo gammel kjent..

«Jeg er ikke vant til å ha det godt,» sa Tito. Han var 21 år og hadde 3 års soldatertjeneste og fengsel og konsentrasjonsleir bak seg.

Da vi laget domstol i cellen og eksaminerte hverandres saker, gikk vi også Titos unge og eventyrlig eksistens etter i sømmene, og i vår uvitenhet om de ulovlige anordninger som vi intet kjente til, og i vår naivitet og vår tro på fornuften og humaniteten, tenkte vi oss muligheten av at man ville begripe at slike skjebner som Titos var tragiske nok på forhånd, og at de eventyr som en ung, rotløs 17-åring begir seg ut på, ikke kunne være gjenstand for straffansvar flere år senere. Når han først hadde gitt seg inn under det tyske militærvesen, var der jo ingen vei tilbake lenger.

Dommen falt tidlig og lød på 6 år og rikelige tap av rettigheter.

Det var dessverre hverken fornuften eller humaniteten som seiret i disse sakene.

Ser man på Titos skjebne som et karakteristisk eksempel på disse ungdomsskjebner, så vil man forstå hvor lett det hadde vært å fange disse unge inn i en positiv

At vi kan tala og vi kan teie
med same tryggleik og ro i sinn.
Og meir enn stasfjes og stiva kragar
er ungdoms glede og ungdoms von,
som ser med heilhug mot framtidsdagar
i truge strev for ein liten son.

Her staar ein plante med raude roser.
Her staar ei gryte med mat for tre.
Her sit ei kvinne og stopper hoser,
her sit ein far med eit barn paa kne.
Det kveldar inne, de skymest ute.
Ein dag er faren og er kje meir.
Og bøner stig bak gardin og rute
for oss og heimen og Asle Geir.

Materialbrest

Forts. fra side 1

Det er noe som har med nervene å gjøre. Men hvilke «agenter» i kroppen er det som utfører det for nervene nedbrytende arbeid? Oppkavet tempo er årsak til mange dødsfall. Påtrengende bekymringer i like måte. En sterk bryggearbeider dør plutselig om. Dødsattesten lyder på magesår. Den virkelige årsak var hans trykkende økonomiske bekymringer. En bedriftsleder presser seg langt ut over normal arbeidsmengde, og bryter en dag sammen over sitt arbeidsbord. Dødsattesten lyder på hjerteslag. Den virkelige årsak var en annen, den skyldtes en materialbrist i kroppen et eller annet sted, som så igjen forårsaket at hjertet stoppet. STRESS er en snikmorder som i dag tar så mange liv at den kjente forsker, østerrike-

ren dr Hans Selye ved Montreal-universitetet i denne forbindelse snakker om sivilisasjonens farligste fiende. STRESS betyr overbelastning, press, hvileløs bekymring, oppspilthet. Vær på vakt mot denne fiende. Bruk natten til å sove. Lemp dine verste bekymringer av deg som en annen ryggsekk. Du må ikke slepe rundt som et lastedyr både i tid og utide. Og det er heller ikke du som skal bære alle verdens suter på dine skuldre. Er du tynget av sorg så gjør som fru sorenskriver Ragnhild Aamodt Wiesener: *Velg deg en oppgave å løse.* Vær glad og lykkelig over at du kan hjelpe dine medmennesker, for det er alltid noen som har det verre enn deg. Selv om du personlig er rammet så hårdt at det er en uløselig gåte for din menneskelige tanke.

toede tyskerne hadde anvendt: a) plutselig, uventet arrestasjon. b) så man intet kunne medbringe. c) og ingen disposisjoner treffe for sine nærreste, for deretter d) å la arrestanten sitte totalt isolert i måneder, uten mulighet for på noe vis å få forbindelse med sine, og e) uten såpe, barbersaker, undertøy eller annet, hvilket førte til at fangen natt og dag i denne kalde tiden måtte befinne seg i en stadig skitnere og mere fillet tøy, uten å få vasket og stelt seg. (I Åkebergveien et 5 minutters dusjbad på 4 uker). Inngangskrise, depresjon, usikkerhet, skittenferdighet — alt skulle sammen med den øvrige fangebehandling, (uten opplysninger om lover, om rettergang, ingen aviser, ingen bøker etc.) bringe arrestanten ned på bunnen. Det hele hadde jo intet å gjøre med «rettsaksjon» eller overholdelse av norske varetektsregler, men var uttrykk for en voldsom (bevisst og i ondskap) opphisset overgangstilstand, hvor man klart la for dagen at den nazistiske mentalitet var overtatt, og dens metoder tatt i anvendelse.

«Skipperen» fikk sin madrass og sitt ullteppe og rigget seg til på gulvet, og neste kveld kom «Dagdrømmeren»,

spisestell til to mann, en halv times daglig mosjon, forbud mot å gå hen til vinduet, hjemmefrontkarer utenfor som ropte og truet og skjøt. Ingen nyheter, ingen bøker, mangfoldige timer med våre hjemmelagede papirkort. — Skiftende voktere, gjennomgående korrekte, men enkelte sjikanøse og ondskapsfulle.

Det beste humøret av oss hadde Tito. Han var en Oslo-gamin av reneste østkantvann, en real og prektig ramp, uten kunnskaper, uten «dannelsen», men med det som er vesentligere, med et oppkomme av levende, gløgg, fort og menneskelig følsomhet og forstand. Han var så langt borte fra min ungdoms- og manndoms ideal som noen kunne være, denne unge krigeren, som hadde gjort alt med, kampene, massemyrdene, brann, herjinger, ødeleggelse, — han var en tids ungdom, et levende og verdifullt ledd i den ungdom som alle tidens krigsguder i fellesskap hadde alet opp til bruk for sitt ødeleggelsesarbeide. — Sjelden har jeg truffet en ungdom jeg har likt bedre.

For å få tiden til å gå, gikk vi etter hvert gjennom hverandres «saker», og slik kom Tito også til å legge opp sin skjebne. I mange måter var

støtte på noen skranker av moral, viten eller fordom. — Men det var emne i Tito. Det var ved årsskiftet 1940/41 han kom til Graz, han var nettopp ferdig da krigen mellom Tyskland og Russland brøt ut i juni 1941. Og han var blant de første som marsjerte inn mot øst! Sånn var det ikke tenkt, men —

Avtalen var jo at han skulle være ute ett år. Nå gikk marsjen mot øst, — Ukraine, Bessarabia, Donbekkenet, Krim, Kaukasus, — der var vendepunktet kommet og fra Kaukasus gikk det i ilmarsj opp til Stalingrad. Så kom tilbaketoget, den lange, seige, tunge sommer og fimbulvinter skiftet. Etter 2 års uavbrutt felttog var han tilbake i Tyskland. Tro ikke at han i forbitrelse over brutte løfter hadde sviktet. Der fantes neppe mangen frivillig som var mere utmerket enn Tito. — Han hadde alle de hederstegn som godt kunne legges på en ung underoffiser, ennå under 20 år, en mager liten spjett, med jernkors og stormmedalje og nærkampmedalje og mye annet, en av de få norske overlevende fra felttoget, en kar hvis mot og hensynsløshet ga ham vidtrekkende ry blant kamerater. Og så, etter halvårets skole og to års felttog var han igjen i Tyskland. Han fikk fjorten dagers permisjon til en rask Oslo-tur for å besøke dem hjemme og se til jenta. Så måtte han ned igjen! Og nå ble han satt inn som lærer for unge balkansoldater, som likesom han to tre år forut skulle gjennom de harde skolemånedene. — Dimittering? Ett år? — han opplevde det samme bedrag som tusener andre frivillige. Etter ytterligere et halvår stakk han av fra et lasarett han lå på, og satte slik saken på spissen, og etter tre års tjeneste, hvorav to år ved fronten, kom dimitteringen

Han satt i 70 dager og kom ut til jul 1944, så han fikk feire den hjemme.

Hva så? Presset var det samme. De hadde ingen ting «fått på ham», det var bare en sann ufrivillig varetekstid som så mange fikk i de årene, og hverken NS-medlemskap eller fronttjeneste beskyttet dem mot. Nå var presset der igjen. De krevde at han skulle gå inn i NS og ta regulær tjeneste i statspolitiet eller ved fengslene. Tito ville ikke. Men noe måtte han finne på, og utover januar 1945 gjorde han da forskjellig arbeid ved Frontkjemperkontoret. 1. februar hadde han vært på rangel med gutta og kom hjemover om natten godt påseilet. Da møtte de en nattpatrolje som krevet legitimasjon, og tro mot sin natur og sin sjargong svarte Tito omtrent så: «Dra til helvete og kyss meg i ræva.» Så ble han bragt opp på Victoria Terrasse og satt inn på Grini. Der satt han i 14 dager før han kom ut. Og da det nå var klart at han ikke ville inn i NS, ikke gjøre polititjeneste, ikke ville være fangevokter (han hadde i denne tiden også fått seg en vaktmesterjobb), så var han nå på kant med myndighetene, og etter opphold på Åkebergveien og på Grini, var han nå rikelig fordektig. Etter Grini fulgte derfor temmelig umiddelbart arrestasjon fra de norske myndigheters side — så åkte han inn på Bredtvedt, ikke som fangevokter, men som fange. Det var framleis «ikke noe å få på ham», det var som sagt en fordektig person, og vi har jo alle våre erfaringer for hva der rammet fordektige personer i disse årene.

På Bredtvedt fikk Tito det forholdsvis bra, men han ble der. Han satt der til 8. mai 1945, i 64 dager — så kan man regne ut hans gode måneder: 2½ måned i Åkeberg-

tigheter.

Det var dessverre hverken fornuften eller humaniteten som seiret i disse sakene.

Ser man på Titos skjebne som et karakteristisk eksempel på disse ungdomsskjebner, så vil man forstå hvor lett det hadde vært å fange disse unge inn i en positiv arbeidsprosess, hvor de innen kort tid skulle ha fått ungdomsopplevelsene på avstand og kjent seg ett med det samfunn de skulle leve i. Det gikk ikke sånn. Først skulle disse unge drives over til forbitret fiendskap mot mennesker og samfunn og gjennomgå års straff for hva intet menneske kunne betrakte som bevisste «forbrytelser».

Lykken var bedre enn forstanden. Europa fikk 10 års fred 1945—55, og i Norge gled også den straff-forfulgte ungdommen inn i arbeidslivet og sluktes av hverdagens krav. Den fikk ingen anledning til å slå igjen under urolige forhold. Gudskjelov.

Men glemt sin ungdoms uretter, bedrag og skuffelser har denne ungdommen neppe. Og tiårsfesten har vel frisket opp de minnene, som har skapt den dype ungdomsbitterheten i så mange sinn.

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRJINGLEBOTN

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 20.00 pr. år, kr. 10.00 pr. halvår. Sverige, Danmark: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 28.00 pr. år, kr. 14.00 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.

Løssalgpris: 50 øre
Annonsepris:
32 øre pr. millimeter
over en spalte.
Bruk postgiror nr. 16450
Sambandstrykkeriet
Oslo

Sendes i lukket konvolutt.

TIL "FOLK og LAND"s OFFENSIV-ARKIV AV 7. JUNI 1955

Kierschowsgt. 5. Eller postboks 3214, Oslo.

Jeg har gjort min plikt, hermed en ny abonnent på vårt blad.

Send «Folk og Land» til:

Postadressen er:

Jeg har mottatt betaling for tiden 30. juni—30. desember med kr. 10.— eller med tillegg for lukket sending kr. 15.—, eller for tiden 30. juni 1955 til 30. juni 1956 med kr. 20.— — eller med tillegg for lukket sending kr. 30.— (stryk det som ikke passer).

Jeg påtar meg å ordne innbetalingen med postanvisning, sjekk, pengebrev, eller med giroblankett til nr. 16450.

Vennlig hilsen:

Min adresse:

Til påføring av oss.

Dette dokument innkommet som nr.

Dato: